

2019. évi eredménytábla az ifjúság szellemi tulajdonjoghoz fűződő viszonyáról

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

2019. évi eredménytábla az ifjúság szellemi tulajdonjoghoz fűződő viszonyáról

Készítette az Ipsos az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) megbízásából

Vezetői összefoglaló: 2019. október

1. Összefoglaló

2019. évi eredménytábla az ifjúság szellemi tulajdonjoghoz fűződő viszonyáról

1.1 A LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSOK ÖSSZEFOGLALÁSA

Ez a felmérés az ifjúság szellemi tulajdonjoghoz fűződő viszonyáról szóló eredménytábla első kiadását (2016) követi. A kutatás konkrét célja annak meghatározása, hogy a legálisan és illegálisan kínált online digitális tartalmak vagy tényleges áruk megvásárlása során mely készítő tényezők és akadályok a legmarkánsabbak. A 2019-es felmérés keretében változatlan formában megismételtük a 2016-ban az EU 28 tagállamában (EU28) fiatalok (15-24 évesek) bevonásával végzett online felmérést, hogy rávilágítsunk az akkor és most kapott eredmények közötti hasonlóságokra, illetve eltérésekre. Ez a jelentéshez mellékelt vezetői összefoglaló a digitális tartalmak, a tényleges áruk és a kommunikáció területére vonatkozó legfontosabb megállapításokat és konkrét eredményeket foglalja össze.

Az ifjúság szellemi tulajdonjoghoz fűződő viszonyáról szóló 2019. évi eredménytábla legfigyelemreméltóbb aspektusa az a tény, hogy a 2016-os eredményekhez több pontban nagyon hasonló eredmények születtek. Ugyanakkor van néhány figyelemre méltó korai jel, amely az európai fiatalok hozzáállásában és viselkedésében potenciálisan bekövetkezett változásra utal. Ez a jelentés kiemeli a fontos hasonlóságokat és az első kiadás óta végbement változásokat. Majd elvállik, hogy ezek az apró elmozdulások valós változást jeleznek-e a fiatalok viselkedését és hozzáállását illetően. Az EU 28 tagállamában a fiatalok közötti demográfiai alapú különbségeket és az országok közötti jelentős eltéréseket is figyelembe vettük.

A minőség számít, a költség is fontos tényező, de a jelentősége csökken

A digitális tartalmak és tényleges áruk online vásárlásakor a fiatalok számára a minőség lényeges szempont. Emellett a felől is szeretnek megbizonyosodni, hogy a vásárlás biztonságos online környezetben történik. Bár az ár-költség arány is kiemelt mérlegelési szempont, jelentősége elmarad a 2016-os eredményekhez képest. A megfizethetőséggel kapcsolatos érvelés az egyik legfőbb oka a szellemi tulajdont sértő magatartással való felhagyásnak, de 2019-ben kevesebb fiatal ért egyet azzal, hogy ez elsődleges indok a leállásra.

A törvényesség fontosabbnak tűnik a fiatalok számára

Ami a fiatalokat és a szellemitulajdon-sértést illeti, nagy különbség van a hamisított termékek vásárlása és a digitális tartalmak illegális forrásokból való megszerzése között, ahogy ez 2016-ban is kiderült. A fiatalok csupán egyötöde vásárolt hamisított terméket, míg ennek kétszerese szerzett digitális tartalmat illegális forrásokból. Az ifjúság szellemi tulajdonhoz fűződő viszonyáról szóló 2019. évi eredménytábla indikatív megállapítása szerint **enyhén (4 százalékponttal) csökkent azoknak a fiataloknak az aránya, akik szándékosan illegális forrásokból értek hozzá digitális tartalomhoz**, míg (11 százalékponttal) nőtt azok aránya, akik szándékosan nem folyamodtak illegális forrásokhoz. Ez az eltolódás **nem tükröződik a fiatalok hamisított termékek vásárlására való hajlandóságában**, bár ez a magatartás sokkal kevésbé gyakori, mint az illegális forrásokon keresztül digitális tartalmakhoz való hozzáférés.

2019-ben a fiatalok számára a digitális tartalmak és a tényleges áruk online forrásainak törvényessége is fontos. Kissé növekedett azon fiatalok százalékos aránya, akik kiemelték egy termék eredetiségének fontosságát, illetve azoké is, akik a legálisan kínált online tartalmakat részesítik előnyben. Enyhén csökkent azoknak a fiataloknak a százalékos aránya, akik azt állították, hogy azért vásároltak hamisított termékeket, mert nem érdekelte őket, hogy eredetiek vagy hamisítottak-e, illetve azoké is, akik azért

folyamodtak illegális forrásokhoz digitális tartalmak eléréséhez, mert más forrásokat nem ismertek, vagy nem érdekelte őket, hogy cselekedetük helytelen.

A legtöbb európai fiatal azt állítja, hogy legalább egy módon ellenőrzi a forrás törvényességét (tényleges termékek vásárlása vagy digitális tartalomhoz való hozzáférés esetén). A számadat ennek megfelelően 2016 óta kis mértékben növekedett (2016-ban a fiatalok 82%-a, 2019-ben pedig 87%-uk végzett legalább egy ellenőrzést), ami azt jelzi, hogy a fiatalok valamivel gyakrabban ellenőrzik a források törvényességét. Messzemenőleg a legáltalánosabb ellenőrzési forma a különböző észrevételek, megjegyzések és vélemények keresése azt interneten (58%). Ezt követi a weboldal tulajdonosának ellenőrzése (31%), majd a barátok és a szülők vagy rokonok véleményének kikérése (26%, illetve 19%). A fiatalok valamivel több, mint fele (55%) állítja, hogy képes felismerni, ha a digitális tartalom forrása illegális. Míg kevesebben (39%) érzik úgy, hogy képesek a *tényleges* áruk illegális forrásainak felismerésére, 2016-hoz képest mindkét számadat kismértékű – 4, illetve 3 százalékpontos – javulást mutat.

Ezek a kis elmozdulások összességében azt jelzik, hogy a fiatalok egyre nagyobb hajlandóságot mutathatnak az ellenőrzésekre, amit még tovább lehet ösztönözni.

Megváltozott a piac

Úgy tűnik, hogy a digitális tartalmak tekintetében az előfizetés-alapú üzleti modellek népszerűsége felfelé ível, hiszen 9 százalékponttal nőtt azok aránya, akik számára fontos, hogy az összes tartalomhoz előfizetés keretében férjenek hozzá. Továbbá 2016 óta jelentősen eltolódott a fiatalok által elérni kívánt tartalom mintája: 17 százalékponttal csökkent azok aránya, akik illegális forrásokat használtak zenéhez való hozzáféréshez, illetve 7 százalékponttal csökkent azok aránya, akik illegális forrásokból filmeket értek el. Az illegális források használatának nem az a fő oka, hogy a tartalmakhoz való hozzáférés érdekében nincs szükség regisztrációra, és közvetlenül a kívánt tartalomhoz férnek hozzá. Ezek a megállapítások együttesen arra engednek következtetni, hogy az a tendencia, miszerint – legalábbis egyes piacokon – az előfizetéses szolgáltatások legális kínálatai egyre nagyobb teret nyernek, az ilyen legális online kínálatok elfogadására ösztönözheti a fiatalokat, és ezáltal csökkentheti az illegális kínálat vonzerejét.

A fiatalok kétszer is meggondolják, mit tegyenek, ha úgy érzik, hogy személyes biztonságuk veszélyben forog, de morális érvekkel egyre jobban meggyőzhetőek

A fiatalok tisztában vannak az őket fenyegető kockázatokkal, amikor mások szellemi tulajdonát sértő magatartást tanúsítanak az interneten. Fennáll a veszélye annak, hogy illetéktelen személyek megszerzik a hitelkártyaadataikat, vagy vírussal/rosszindulatú szoftverrel fertőzik meg a számítógépüket/készüléküket – ez a legfőbb oka annak, hogy a fiatalok kétszer is meggondolják mielőtt illegális forrásokból digitális tartalmakat vagy hamisított termékeket vásárolnak. Ugyanakkor bizonyos „morális” érvek győzik meg a legjobban a fiatalokat. A fiatalok egyre inkább úgy gondolják, hogy a hamisított termékek „nem menők”, és tartanak attól, hogy „a művészeknek/alkotóknak és a mögöttük álló csapatnak kárt okoznak”.

1.2 DIGITÁLIS TARTALMAK

2016-hoz hasonlóan a zene a fiatalok által legtöbbször keresett digitális tartalom. Csaknem valamennyi megkérdezett fiatal (97%) zenét, míg több mint kilencven százalékuk filmeket/sorozatokat (94%) és játékokat (92%) streamel vagy tölt le. A fiatalok mintegy nyolcvan százaléka streamel vagy tölt le ismeretterjesztő tartalmat (82%) és show-műsorokat vagy sportközvetítéseket (79%). E-hírlapokhoz és magazinokhoz, valamint e-könyvekhez valamivel kisebb arányban (59%, illetve 56%) keresnek hozzáférést.

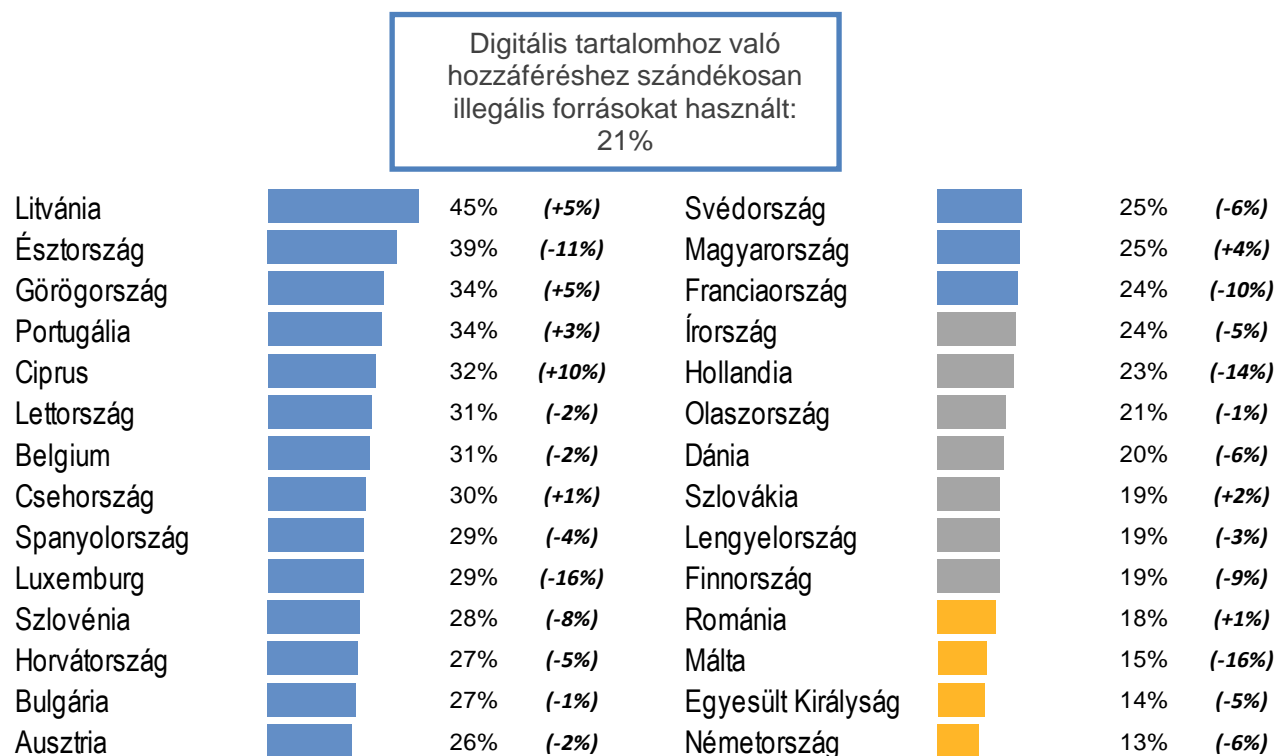
A digitális tartalom kiválasztásakor a fiatalok számára fontosabb az online kínálat minősége és biztonságossága, mint az ára. 2016 óta mind az ár, mind pedig a minőség vesztett fontosságából, míg a források törvényessége egyre fontosabbá vált, ami Finnországban a legszembetűnőbb. Emellett a

fiatalok nagyobb valószínűséggel mondják azt, hogy fontos tényező, hogy az előfizetési díj megfizethető legyen számukra.

A fiatalok egyharmada használt fel illegális forrásokat, de ez 2016 óta 5 százalékponttal csökkent. Ebből következően nőtt azoknak az aránya, akik *nem* folyamodtak illegális forrásokhoz.

Ami a digitális tartalmak illegális forrásokon keresztüli elérését illeti, a fiatalok egyharmada folyamodott illegális forrásokhoz, 21%-uk szándékosan, 12%-uk pedig *nem* szándékosan. Ez 2016-hoz képest csökkenést jelent. Ezzel párhuzamosan nőtt azoknak az aránya, akik azt állítják, hogy *nem* használtak fel illegális forrásokat, illetve csökkent azoknak az aránya, akik nem biztosak ebben. Általánosságban elmondható, hogy ritkán fordul elő, hogy a fiatalok kizárólag illegális forrásokra hagyatkoznak – a minta 80%-a használ legális forrásokat digitális tartalomhoz való hozzáféréshez. Összességében nem mutatkozott drasztikus változás a fiataloknál a digitális tartalmak illegális forrásokon keresztüli elérésének mértékében, néhány országban azonban (pl. Cipruson) növekedés, míg más országokban (pl. Hollandiában, Luxemburgban és Máltán) csökkenés tapasztalható. Egy kivételtől eltekintve minden országban csökkent azok százalékos aránya, akik nem biztosak abban, hogy a források legálisak-e vagy sem.

1.1. ábra: Azoknak a fiataloknak az aránya országonként, akik szándékosan illegális forrásokból értek el digitális tartalmakat

(%) = szám adatok alakulása 2016-hoz képest

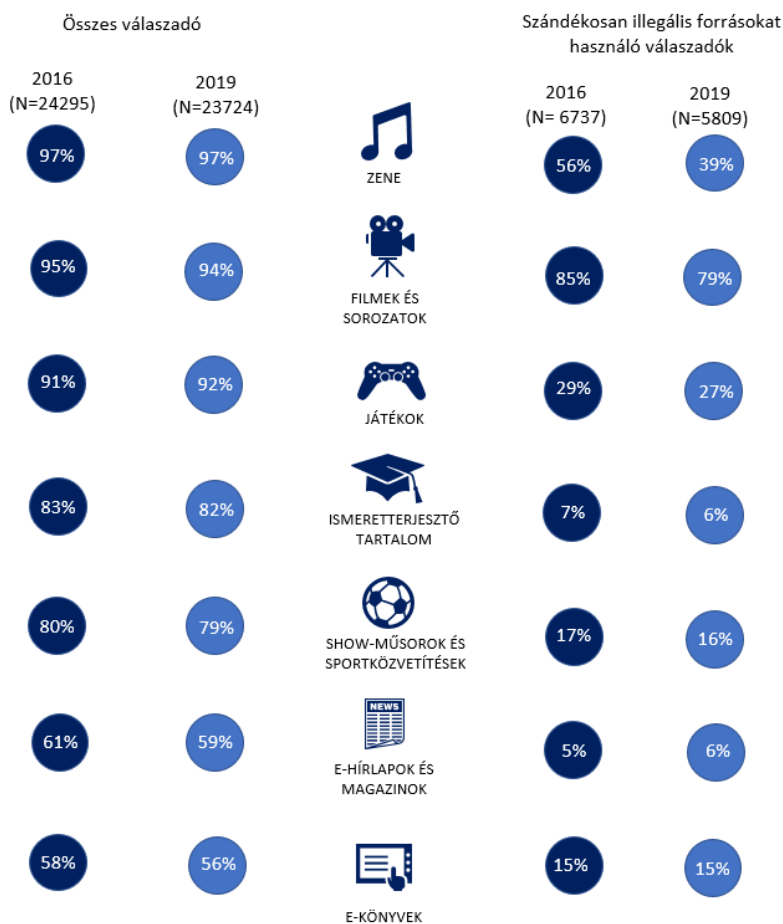
A digitális tartalmakhoz való hozzáféréshez szándékosan illegális forrásokat használó fiatalok elsősorban filmeket és sorozatokat kívánnak elérni. Jelentős mértékben csökkent azok száma, akik illegális forrásokat használnak zenéhez való hozzáféréshez – míg majdnem minden fiatal internetről tölt le vagy streamel zenét, a szándékosan illegális forrásokat használók csupán 39%-a végzi ezt zenéhez való hozzáférés céljából – ez 17 százalékpontos csökkenésnek felel meg 2016-hoz képest.

A fiatalok több mint fele (56%) az árat nevezte meg az illegális források szándékos használata fő okának, míg a más okok között szerepel a legális kínálat hiánya (30%), valamint az a felfogás, hogy szélesebb tartalomválaszték áll rendelkezésre illegálisan (26%). 2016 óta majdnem 10 százalékponttal csökkent az ár mint kiváltó ok fontosságának mértéke.

Szinte mindig vannak olyan okok, amelyek miatt a fiatalok felhagynának az illegális források használatával a digitális tartalomhoz való hozzáféréshez. Ezek közé tartozik elsősorban a megfizethetőbb kínálat (55%), a büntetés kockázata (35%) és a kellemetlen személyes tapasztalatok (29%).

A fiatalok által szándékosan elért illegális tartalmak konkrét típusa továbbra is korlátozott korrelációt mutat az általánosabb digitális fogyasztói szokásokkal. Ennek következtében, míg az összes válaszadó többsége digitális formában élvezi a filmeket/sorozatok, játékokat, ismeretterjesztő tartalmakat, show-műsorokat, sportközvetítéseket, e-hírlapokat/magazinokat és e-könyveket, a szándékosan illegális forrásokat használók nagyrészt filmek és sorozatok letöltéséhez és streameléséhez folyamodnak ehhez a módszerhez.

1.2. ábra: Digitális tartalmak felhasználása általában és illegális forrásokból származó tartalmak szándékos felhasználása ⁽¹⁾

Mindazonáltal az illegális digitális források szándékos felhasználásában mutatkozó összesített csökkenést jól tükrözi, hogy azon fiatalok aránya, akik szándékosan illegális forrásokból érnek el zeneszámokat, illetve filmeket és sorozatokat, észrevehetően alacsonyabb a 2016-os adatokhoz képest (17, illetve 6 százalékpontos csökkenés).

1.3 TÉNYLEGES ÁRUK

Az európai fiatalok túlnyomó többsége – 94% – az elmúlt 12 hónapban vásárolt termékeket az interneten. Ez majdnem megegyezik a 2016-os adattal. A ruházati cikkek, a kiegészítők és a lábbelik továbbra is a fiatalok által az interneten vásárolt legnépszerűbb árukategóriák. Ami a többi kategóriát illeti, 2016-hoz képest a fiatalok kevésbé gyakran vásárolnak zenét és filmeket (tényleges áruként) az interneten.

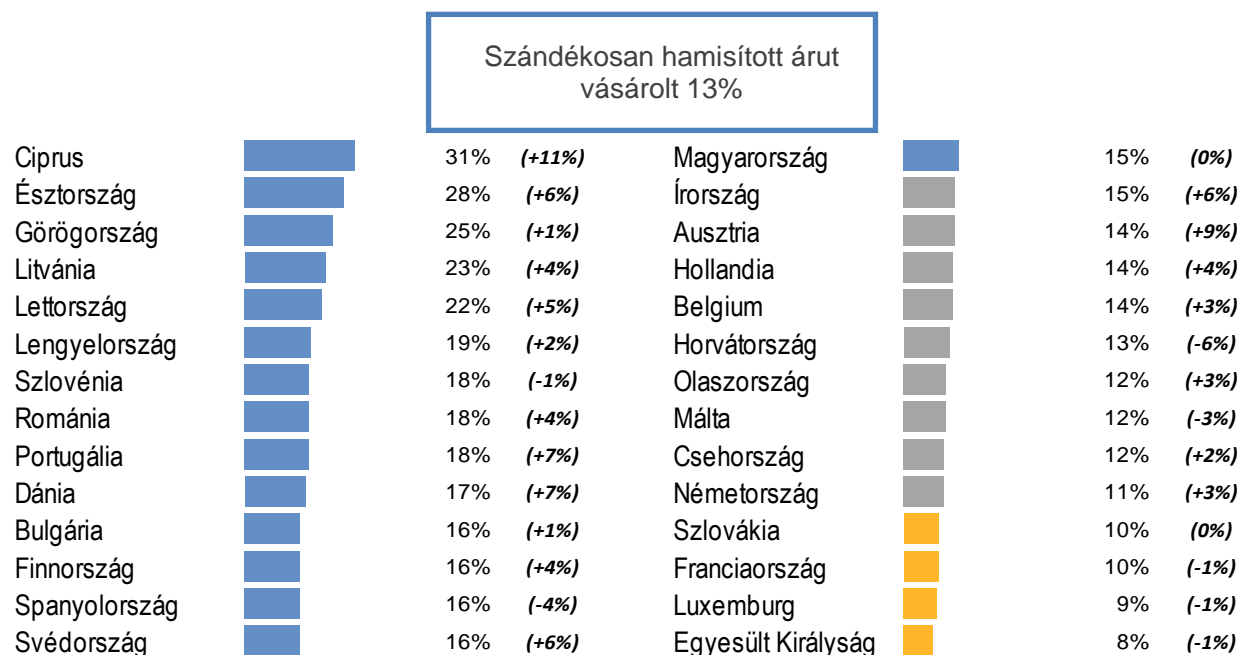
⁽¹⁾ Forrás: II3.1. kérdés: Az elmúlt 12 hónapban milyen gyakran hallgatta, nézte, olvasta, használta, játszott, töltötte le, streamelte a következő tartalmakat az interneten? (N=23724) és IV4: Milyen típusú tartalmakat használt fel, játszott, töltött le vagy streamelt szándékosan legális forrásból (weboldal)? Kérjük, jelöljön meg minden olyan lehetőséget, ami igaz (N=5809).

A digitális tartalomhoz hasonlóan a termékek online vásárlásakor a fiatalok által figyelembe vett legfontosabb tényező a termék minősége (62%) és a fizetési módok biztonságossága (61%). Ugyanakkor egy másik tényezőnek, a webhely biztonságosságának a fontossága 2016 óta 7 százalékponttal nőtt.

2016 óta enyhe (3 százalékpontos) növekedés tapasztalható azon fiatalok arányában, akik hamisított árut vásárolnak (22%-ról 25%-ra).

A fiatalok egynegyede vásárolt hamisított tényleges árut az interneten – 13% szándékosan és 12% nem szándékosan. 2016 óta összességében enyhe (3 százalékpontos) növekedés tapasztalható a hamisított áruk vásárlása tekintetében. Ez a növekedés egyes országokban, mint például Ausztriában és Cipruson jobban megfigyelhető, mint más országokban. Horvátországban például csökkent a hamisított áruk vásárlásának mértéke. Európa-szerte minden tizedik válaszadó nem biztos abban, hogy hamisított tényleges árut vásárolt-e, amely arány majdnem megegyezik a 2016-ban regisztrált adattal.

1.3. ábra: Azon fiatalok aránya országonként, akik szándékosan vásároltak hamisított árut

(%) = szám adatok alakulása 2016-hoz képest

A leggyakrabban vásárolt hamisított áruk továbbra is a ruházati cikkek, a kiegészítők és a lábbelik. A többi árukategóriát, így az elektronikus készülékeket, a belépőjegyeket, a könyveket és a magazinokat ehhez képest ritkábban vásárolják. Ezek az eredmények 2016-hoz képest nem mutatnak jelentős változást.

Az ár ismét kulcsszerepet játszik a hamisított áruk szándékos vásárlásában. Ezen túlmenően a fiatalok jelentős kisebbsége nem látja az eredeti és a hamisított termékek közötti különbséget, és nem érdekli őket, hogy az áru hamisítvány. Míg a tényezők e rangsorolása a 2016-os évhez hasonló, csökkenés mutatkozott azok arányában, akik az árat nevezték meg fő készletőrerőnek.

Azon válaszadóknak, akik szándékosan vásároltak hamisított tényleges árut, kevesebb, mint egytizede állítja azt, hogy semmi sem tántorítaná el őket attól, hogy ezt ismét megtegyék. A 2016-os helyzethez

hasonlóan ismételt elmondható, hogy az eredeti termékek megfizethetőbb ára, a rossz tapasztalatok, illetve a büntetés kockázata miatt a fiatalok letennének arról, hogy hamisított termékeket vásároljanak.

1.4 KOMMUNIKÁCIÓ

A személyes biztonságnak és kockázatoknak a fiatalok körében továbbra is erős üzenete van, ugyanakkor a szellemi tulajdon-jogok megsértésével szemben három, morális értékeken alapuló érv egyre jobban előtérbe kerül, különös tekintettel arra, hogy a hamisított áruk nem menők és a művészeknek/alkotóknak ezzel kárt okozhatnak.

Az ifjúság szellemi tulajdonjoghoz fűződő viszonyáról szóló 2016. évi eredménytáblából két fő téma merült fel, amelyek alapul szolgálhatnak minden olyan kommunikációhoz, amellyel a fiatalok tudatosságát kívánják növelni a szellemi tulajdonjogok, valamint a hamisítás és a kalózkodás negatív hatásai tekintetében. Ezek a személyes biztonság és kockázat, valamint a morális értékek voltak.

2016-ban a „személyes biztonság és kockázat” témája nagyobb hangsúlyt kapott, mint a „morális értékek”, jóllehet a válaszadók többsége mindkét témát fontosnak tartotta. 2019-ben szintén a biztonság és a kockázat kapja a legnagyobb hangsúlyt, bár jelentős változások is történtek 2016 óta. Különösen azt kell kiemelni, hogy nőtt azoknak a fiataloknak az aránya, akik azt állítják, hogy befolyásolná őket a morális értékeken alapuló következő három megfontolás:

- a hamisított áruk és a kalózkodás egyszerűen nem menő (48%-ról 56%-ra);
- a művészeknek, az alkotóknak és a mögöttük álló csapatoknak kárt okozhatnak (60%-ról 66%-ra);
- a hamisított termékek károsak lehetnek a természetre nézve (58%-ról 61%-ra).

Ezekkel a változásokkal párhuzamosan *csökkent* azon fiatalok aránya, akik azt állítják, hogy befolyásolná őket az a tudat, hogy a hamisított árukra költött pénzt szervezett bűnözés finanszírozására fordítják. Míg 2016-ban a fiatalok csaknem háromnegyede adta ezt a választ, 2019-ben 6 százalékponttal, 66%-ra csökkent az arányuk.